

ticizem socialistične slovenske inteligence se je ravno sedaj izkazal v vsej slabosti.

Krekovski katolicizem je dobil premoč tudi v literaturi. Ivan Cankar sprejema ne le Krekovo politično in kulturno jugoslovanstvo, ampak se približa njegovi ideologiji tudi v svetovnem nazoru. Izidor Cankar zbira okrog „Doma in sveta“ idejno edino in strnjeno mlajšo katoliško generacijo, spričo katere so ostali pisatelji razpršeni posamezniki z najrazličnejšimi nijansami idejnih smeri, prehajajočimi neredko sploh v brezidejnost. Župančič se giblje v smeri „čiste“ narodne ideje, v kateri se za enkrat izpoje. Nove smeri v literaturi pa nastopajo šele pozneje in presojeti njihov pomen v okviru slovenske slovstvene zgodovine bi bilo še prezgodaj.

Ves razvoj slovenskega slovstva nam jasno očituje svojo neprekinjeno zvezo z vso zgodovino slovenske nacionalne emancipacije, ki je bila s svoje strani poseben izraz globljih socialnih procesov in razrednih pokretov. Najprogressivnejše smeri in pokreti so porodili tudi najvišje umetnostne vrednote v slovenskem slovstvu. Iz tega lahko sklepamo, da krene tudi v bodoče razvoj slovenskega slovstva na pota zavojevanja novih umetnostnih višin zlasti v tem smislu, kolikor bo zvezan s progresivnimi pokreti, ki se rišejo v nadaljnji slovenski zgodovinski perspektivi. To je prvi pogoj za to, da se razvije iz novih smeri, ki se pojavljajo v slovenski literaturi po vojni in ki so že dale Srečka Kosovela in pokret okrog „Mladine“, nova slovenska literarna generacija, ki bo resnično nadaljevala veliko delo Vodnika, Prešerna, Levstika, Cankarja in Župančiča.

Jesenske pesmi

Lili Novy

Jesenski klici

Jesen je, ajda se je razcvetela,
tu rožnato dehti in tam je bela,
dren dozoreva, jata ptic leti,
neznano kam mi kri zahrepeni.

Kaj vem, katera bol se drami v meni
v jesenskih dneh, ob zarji tej rumeni,
kdo zdaj me kliče, ki že v grobu spi
in ki v prozorno daljo si želi?

Kaj vem, kako morda še last sem tistih,
ki tiho šepetajo v travi, v listih,
ki jih nikdar ni videlo oko,
in ki mi dali kri so in telo?

Ti vsi se zdijo ptiči mi zaprti,
nič ne vedo o svoji lastni smrti;
njih klic mi preleti srce tako
kot krik teh ptic, ki zdaj od nas gredo. —

Jesenski dež

Jesenski dež, ki neprestano pada,
pripoveduje žalostne povesti;
kot star popotnik je, ki mi na cesti
težave svojih mračnih dni razklada.

In kot že dolgo moja je navada,
se zopet bližam tajni tej bolesi,
katere rast ne vzklije iz zavesti,
katere vonj mi trpka je naslada.

Ta vonj omamlja kakor seme maka,
uspava in me vabi na ležišče,
ki že na moje trudne ude čaka.

Jesenski dež pa pada iz oblaka
in vsaka kaplja hoče v zavetišče
in pot do črne zemlje najde vsaka. —

Preden sneg zapade

Preden sneg zapade
skrite sreče kraj,
pota, gaj, livade,
mi srce zajoče
kot otrok in hoče
še enkrat nazaj.

Saj bo dolga zima,
saj bo bridka smrt...
Črna vrana kima,
prazna, vlažna njiva,
mégla se preriva,
log je že zastrt.

Nič ti ne pomaga,
če greš tja nazaj;
tvoja pota draga
žalostna so, druga,
tam prebiva tuga,
njen je skriti kraj. —

Človek na zemlji

Ciril Kosmač.

Ko se je Žef zbudil, je zora prehajala že v svetel dan. Pretegnil se je na svojem ležišču, se nakremžil, šel z roko preko obraza, si pomencal oči in šele potem se je ščajmal.

Počasi, drug za drugim, so se risali pred njim prizori iz zadnjih dni — in ni mu bilo prijetno pri srcu, ko je videl samega sebe, kako